

СУНЬИЙ ИНТЕЛЛЕКТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ

Шаймуродов Эркин Хусен ўғли

Қарши давлат техника университети талабаси

Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашув шароитида иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳада, давлат бошқаруви тизимида сунъий интеллект технологияларини ишлаб чиқиш ва улардан фойдаланиш кенг тарқалмоқда. Сунъий интеллектни ривожлантиришда ягона талаблар, жавобгарлик, хавфсизлик ва шаффофликни белгиловчи норматив-ҳуқуқий базани ишлаб чиқиш, аҳоли манфаатлари йўлида давлат хизматлари кўрсатиш сифатини яхшилаш, маълумотларни қайта ишлашда давлат органларининг самарадорлигини ошириш мақсадида сунъий интеллект технологияларидан кенг фойдаланиш масаласи долзарб ҳисобланмоқда.

Ҳозирги кунда “Рақамли Ўзбекистон - 2030” Стратегиясига мувофиқ ҳамда сунъий интеллект технологияларини жадал жорий этиш ва уларни мамлакатимизда кенг қўллаш, рақамли маълумотлардан фойдаланиш имкониятини ва уларнинг юқори сифатини таъминлаш, ушбу соҳада малакали кадрлар тайёрлаш учун қулай шарт-шароитлар яратиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 17 февралдаги ПҚ-4996-сонли “Сунъий интеллект технологияларини жадал жорий этиш учун шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида кўрсатилганидек, сунъий интеллект соҳасидаги илмий ишлар ва ишланмаларнинг инвестицион жозибадорлигини шакллантириш, шу жумладан товарларнинг (иш ва хизматларнинг) ички ва ташқи бозорларда рақобатбардошлигини ошириш, маҳаллий корхоналар ва мутахассисларнинг сунъий интеллект соҳасидаги ахборот ресурслари ва билимлардан фойдаланиш имкониятини таъминлаш, зарур таълим муҳитини ривожлантириш, қўшма халқаро тадқиқот фаолиятини амалга ошириш, кадрлар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, республикамизнинг нуфузли рейтинглар ва индексларда позициясини яхшилаш мақсадида сунъий интеллект ва уни қўллаш технологиялари соҳасида халқаро ҳамкорликни ривожлантириш масалаларига атрофлича эътибор қаратилган.

Ўзбекистонда сунъий интеллект соҳасида инновацион ишланмаларнинг маҳаллий экотизимини яратишни яхшилаш мақсадида фойдали технологик ечимларни ишлаб чиқиш бўйича фундаментал ва амалий илмий тадқиқотларни ўтказиш ва уларни кейинчалик тижоратлаштиришни рағбатлантирувчи механизмларидан фойдаланиш, сунъий интеллект технологияларини қўлловчи дастурий таъминот ишлаб чиқувчиларига рақамли маълумотлардан фойдаланиш учун шароит яратиш, давлат органлари ва ташкилотларининг тегишли маълумотларини тезкор рақамлаштиришни таъминлаш йўлга қўйилмоқда. Асосий устувор йўналишларни назарда тутувчи сунъий интеллект технологияларини ўрганиш ва жорий этиш бўйича ишлаб чиқилган чора-тадбирлар дастурига мувофиқ сунъий интеллектни

қўллашнинг асосий йўналишлари ва тамойилларини, шунингдек, яқин ва узок истиқболда ушбу соҳани комплекс шакллантириш учун шарт-шароитларни белгиловчи Сунъий интеллектни ривожлантириш стратегияси ишлаб чиқилган.

Ўзбекистонда истиқбол ривожланишни белгиловчи қуйидаги устувор тармоқлар ва соҳаларда, шу жумладан Дастурий маҳсулотлар ва ахборот технологияларини жалб қилган ҳолда Сунъий интеллект технологияларини жорий этиш бўйича 2021-2022 йилларда амалга ошириладиган тажриба-синов лойиҳалар тузилган бўлиб, бунда ҳар бир соҳага алоҳида ёндошилганини кўрамиз.

Ўзбекистонда сунъий интеллект технологияларини қўллаш бўйича қишлоқ хўжалиги соҳасида - ерни масофадан зондлаш маълумотлари асосида тупроқ ва қишлоқ хўжалиги экинлари ҳолатини, шунингдек, қишлоқ хўжалиги техникаси, шу жумладан комбайнлар ишини мониторинг қилиш жараёнида;

банк соҳасида - тижорат банклари фаолиятини мониторинг қилиш самарадорлигини ошириш ва улар томонидан тартибга солиш талаблари (SubTech ва RegTech) бажарилишини соддалаштириш, шунингдек, банк хизматлари кўрсатиш сифатини таҳлил қилиш, фойдаланувчиларни масофадан биометрик идентификациялаш (Face-ID) ва кредит таваккалчиликларини баҳолаш учун;

молия соҳасида - бюджет харажатлари, пенсия, ижтимоий ва суғурта тўловлари, шунингдек, нафақа тўловларини таҳлил қилиш ва самарадорлигини ошириш учун;

солиқ соҳасида - юридик шахсларнинг солиқ тушумларини таҳлил қилиш, солиқ тўловларидаги тафовутларни аниқлашда сунъий интеллект технологияларини қўллаш; транспорт соҳасида - локомотивларни бошқариш жараёнида уларнинг ҳаракатини кузатиб бориш ва хавфли вазиятларда машинистларни огоҳлантиришда, жамоат транспорти ҳаракатини таҳлил қилиш ва уларнинг оптимал йўналишларини аниқлашда, шунингдек, автомобиль ҳаракатини ва транспортдаги тирбандликларни мониторинг қилишда;

энергетика соҳасида - энергия ресурсларини ишлаб чиқариш ва уларнинг истеъмолини прогноз қилишда, технологик ускуналар ишини оптималлаштиришда;

соғлиқни сақлаш соҳасида - инсон ўпкасининг компьютер томографияси таҳлили асосида пневмонияни аниқлаш ҳамда маммография таҳлили асосида кўкрак беги саратонига илк босқичда ташхис қўйиш учун;

фармацевтика соҳасида - бозорнинг дори воситалари ва тиббий буюмларига бўлган эҳтиёжларини таҳлил қилиш ва прогнозлаштиришда;

электрон ҳукумат соҳасида - электрон давлат ва молия хизматларини кўрсатишда фойдаланувчиларни масофадан туриб биометрик идентификациялаш (Face-ID) учун сунъий интеллект технологияларини қўллаш йўлга қўйилди.

Хулоса ўрнида таъкидлайдиган бўлсак, Ўзбекистонда сунъий интеллектни ривожлантириш шарт-шароитлари истиқбол учун хизмат қилади.